

Лозова В. В.

студ. III курсу, спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)
Науковий керівник – к.г.н., ст.викл. Атаман Л. В.

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ

Стан навколишнього середовища Вінницької області є відносно стабільним, оскільки дана область не є промисловим центром, де рівень забрудненості екосистем знаходиться у критичному стані.

Головними проблемами, що потребують вирішення є:

- загальне погіршення стану середовища області;
- викиди шкідливих речовин в атмосферу;
- скидання хімічних речовин у стічні води;
- неправильне внесення добрив у ґрунтові ресурси.

Загалом, згідно статистичних даних, якість води в річках області протягом останніх трьох років залишається стабільною, в ній не було виявлено небезпечних змін і загальний стан є нормальним. Гідрохімічні вимірювання, проведені над поверхневими водами Вінницької області свідчать про забруднення органічними сполуками. Та, незважаючи на це, у цілому вода поверхневих вод Вінниччини є безпечною по більшості хімічних показників, отже може бути використаною для культурно-побутових та господарсько-питних потреб. Опираючись на дані радіологічного контролю, рівень радіації поверхневих вод басейну річки Південний Буг є задовільним.

Найвагомішою причиною забрудненості водних об'єктів є незадовільна робота очисних систем каналізаційних об'єктів. Також, значну кількість забрудненої води підприємства комунального господарства переміщують назад до водних джерел, що свідчить про безвідповідальне ставлення до природних об'єктів і погіршує як гідрологічний стан Вінниччини, так і загальну екологічну ситуацію в області.

Якщо оцінювати загальний стан земельних ресурсів, то можна зазначити, що найбільш стійкими в екологічному розумінні є ґрунти Чечельницького і Літинського районів, де найменша ступінь розораності в області – 55%. Найбільш нестійкими в екологічному розумінні є райони, де спостерігається переважання розораних земель над угіддями, які використовуються достатньо не регулярно. Сюди можна віднести такі угіддя, як: пасовища, сіножаті, болота та землі, вкриті чагарниками та лісовими насадженнями.

Найвищий відсоток розораності ґрунтового покриву спостерігається на таких територіях: в Липовецькому (76%), Бершадському (73%), Чернівецькому (74%) та Теплицькому районах (80%). Через тривале використання ґрунтів для посіву сільськогосподарськими культурами при неправильному внесенні мінеральних добрив може виникнути ситуація, що призведе до гострої нестачі певних поживних речовин, які мають важливе значення і що може привести до загального пониження рівня родючості. Вміст гумусу також є необхідним показником для визначення рівня родючості ґрунтів. В ґрунтах Вінниччини вміст

гумусу підпорядковується зональному розміщенню і безпосередньо залежить від особливостей походження ґрунту та його складових. Сюди відносяться такі характеристики як: гранулометричний склад ґрунтів, тип ґрунтоутворення, види рослин, притаманні представленому регіону, тваринний світ, тощо. Середній вміст гумусу в ґрунтах Вінницької області – 2,94%. Найбільший відсоток гумусу мають ґрунти Хмільницького (3,87%), Липовецького (3,99%), Козятинського (3,87%) та Калинівського (3,65%) районів, найнижчий рівень гумусу було зафіксовано у – Барському (1,86%), Тиврівському (1,92%), Жмеринському (1,94%) і Муровано-Куриловецькому (1,97%) районах.

Також, через інтенсивне розорювання схилівих земель відбулося утворення і прогресування ерозійних процесів. Загалом, розораність області становить 65%, а найвищі відсотки еродованості території спостерігаються в таких районах: Крижопільському, Шаргородському, Томашпільському, Барському, Муровано-Куриловецькому і Чечельницькому (60 – 67%), а найменший - у Калинівському, Липовецькому, і Вінницькому районах (9 – 14%).

Крім того, використання ненормованих доз мінеральних добрив, може негативно вплинути на природне середовище: спричинити підкислення ґрунтового розчину, забруднення поверхневих вод в результаті фільтрування добрив, скупчення значної кількості запасів нітратного азоту в продукції рослинництва, що призведе до забруднення атмосфери додатково, також забруднення водосховищ частками добрив по причині еродованості території.

Щодо стану атмосферного повітря – за останні роки він практично не змінився та залишався відносно стабільним. Згідно даних обласної санітарно-епідеміологічної станції із загальної кількості відібраних проб 8,6% – з перевищенням гранично допустимої концентрації. Найвищий відсоток проб з перевищенням гранично допустимої концентрації зареєстровано в Гайсинському, Тиврівському, Могилів-Подільському, Теплицькому, Вінницькому та Тульчинському районах.

Найбільшими джерелами забруднення повітряного простору є підприємства, які займаються створенням електроенергії, теплової енергії, транспортних засобів та переробною промисловістю. Частка викидів шкідливих речовин Ладизинської ТЕС сягає 76,9%, а цукрових заводів в області – 5,16%.

Отже, можна зробити висновок, що Вінницька область є частково забрудненою в екологічному плані, але у порівнянні з іншими областями, де більш розвинене промислове виробництво і наявно більше причин для демонстрації атмосферного повітря, ґрунтових та водних ресурсів в набагато гіршому становищі.

Та, незважаючи на порівняно позитивні показники статистики, необхідна розробка певних дій, що покращать екологічну ситуацію в регіоні, наприклад:

- створення водоохоронних комплексів на територіях надмірної концентрації забруднювачів водних об'єктів і впровадження автоматизованих систем управління водоохоронними комплексами;
- створення та реалізація проектів землеустрою з необхідною та доречною організацією території, згідно яких здійснити роботи, що мають на меті

- лісові насадження як охоронні території та будівництво протиерозійних гідротехнічних споруд;
- проведення контролю на підприємствах, що створюють викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря та мінімізування їх впливу на загальний стан природного середовища.

Список використаних джерел

1. Яворська О.Г. Екологічні проблеми Вінницької області та шляхи їх вирішення // I-й Всеукраїнський з'їзд екологів: міжнар. наук.-техн. конф., 4–7 жовтня 2006 р.: тези допов. – Вінниця, 2006. – С. 188.
2. Яцентюк Ю. В., Канський В. С., Атаман Л. В. Відновлювальні території екомережі Жмеринського району Вінницької області // Людина та довкілля. Проблеми неоекології. – Харків, 2020. – Вип.33. – С. 57-67